

PUTINE AIEPTARI PENTRU LATINIREA LIMBEI NOSTRE.

„Stilulo e omulu“, a distu Buffon, acelu mare barbatu ala Frantiei. Stilulu romanului este insusi romanulu, putemu si trebue se dicemu sicarele dintre noi. Tocna asia se mai dice cu totu dreptulu: Limba este Natiunea si prin urmare limba romana este natiunea romana.

Acumu vine strainulu si ne intréba, care si unde este natiunea vóstra? — Noi pana astá chidemu tablele istoriei nóstre, luamu amana mai cu inlesnire o gramateca, unu vocabulariu, — si ii raspundemu: Vedi acósta e limba, acósta e natiunea nóstra. — Acumu strainulu merge mai de parte, se amesteca printre poporu, asculta sunetele limbei; elu vine si pe la cetati, asculta asemenea, póte fi ca le si invatia. Ferice de noi, déca in urmarea acéstoru visite ale strainului limba din cartea ce io dedeseramu noi amana, nu i se va para ca unu altu dialectu, diferitoru mai preste totu de dialectulu celu viu; noroculu nostru, deca pela cetati nu va afla o limba ca urmatorea: astá m'am vorgestellt la Domnu Vorsteher, sunt neu gierig se sciu ce Bescheid voiu capata pe Ge. suchulu meu. — Am unu Brenneri cu Dampf, lasiu vinde déca miar veni unu Kundschaft bunu. — Séu ca urmatórea cunoscuta inca si in forma de anecdota: Me, nu lasa sertesulu teu in kertyulu meu, ca voiu lua fejsza si ioiu taia laba. — Séu si ca acesta: Despre cele cemi istorisesci, m'am plioforisitu pe deplinu, dar seti spunu dreptu, ca am parapon pe maté pentru calabaliculu*) ce miai pricinuitu. Inse totu asemenea de compatimita

sunt si acei latinitori, carii limba romanésca si o conoseu numai din locula nasterii loru si aceea inca abia invatiata dela parinti pana in vresta de 9—10 ani decandu fusera dusi intre straini. Cástu acestoru literatori, filologi, gramateci si ce mai sciu eu cumu se le mai dicemu, afla unu methodu de minune inlesnitoru de a inavuti limbe, nu a natiunii, ci aceea ce siau faurit'o ei. Acestia adica in locu de asi pune cea mai putina osteneála ca se si invetie dinsii deplinu limba nationala, pentruca apoi se imprumute dela antica latina u u mai státen cuvinte, câte ne sunt de neaparata trebuinta — intoema ca si la celalalte limba románice, — depréda si despoie dictionariulu latinu cu atata lacomia, ca si cumu s'ar teme ca va veni unu tiranu órecare si va decreta dintr'odata totala stirpire a limbei latine cu toti elascii si neclascii ei. Atata nu e destulu, ci dloru mi' ti introducu mille de latinismi imbracati incaltati intoema asia, precumu fusesera acelesi imbracate pe timpurile cele din urma ale republicei si sub primii Cesari. De aici apoi resulta o limba aristocratica atatu de comica, incatu e preste putintia se nu o asemeni cu „Badaranulu boieritu“ alu lui Moliere. Asia, limba aristocratica, ceea ce ni s'a impatatu nu odata; dicunduse adica, cumca romanii carturari ar fi pornitu pe calea de a achimoai limba poporului si a o preface pana si in formele ei, pentruca asia seai faca o limba pe carea se o in ieléga numai ei intre ei. Vedi in contra acestei clase de literati citase si Dn. Cipariu la a. 1838 cunoscutele versurile.

Draculo negru si-au vediutu
Poiu de ratia potcovitu,
Ciocarlia cu rochia,
Siorece cu pelaria.

Asia, pentruca noi carturarii de a doa, a treia

*) Aici sinonimu cu incurcatura.

și a 4-a clasă nu ne sîmîm întru grósă noastră ne-
sciința a gramadî pe această vergură frumoasă și
blanda cu orice tîntie și petece, antice, mai noue,
moderne, mai în scurtu de tota plasa, fara ca lenea
se ne lase a ne deschide ochii a cerceta cu dea-
meruntulu, cu care costumu ar sta mai bine fecio-
rei noastre în veculu alu 19-lea, ce croiela (formele)
cere statura ei s. cl.

Unii ne punemu totă osteneța ca se scapamu
de sclavia slavonismiloru. Ce facemu însă? În
locu se alungamu numai pe slavonismii carii ne-
stau în capulu mesei, precumu disese Dn. Eliade,
ne apucamu și smulgemu o gramada de pene cu
trebuința fara trebuința pana lasamu paserea go-
ana pentru ca se o clantiaie tôte celalalte. Ba nu o
asamu, ci curendu o coperimu cu tôte petecele
emase din toga consulara a lui Cicerone, care
ca ar reinvia și ar vedea ce batjocara facemu
afatu limbii sale celei mai aristocratice decatu tôte
limbele pamantului, catu și nevinovatei stranepôte,
nu me indoiescu ea nu near bate cu vergele, era
unu Horatiu near saluta cu unu: *imitatores servum
pecus.*

Nicairi și niciodata comoditatea și lenea noastră
a carturariloru romani nu se da mai pe fatia decatu
andă noi ne formamu dreptulu absolutu de a
avea mana pe totă limba latina și a o face de
servitóre preaplecata la anostă. Insa nici este
mislocu mai siguru de a ne vedea în ochii strainiloru
seracia limbii noastre, decatu candă lenevindane
ai aduna totă avuția ei la unu locu din tôte tierile
locuite de romani, rapimă fara sfieta de acolo, de
unde aflamu mai îndemana.

Nu încupe indoiela, noi suntem și amu fostu
siliti a împrumuta o parte ôrescare de termeni
dela limba latina; nu avem însă dreptulu de a lua
mai multă decatu numai pe catu ne lipsire pana
acumu cutare idei, pentru care nu gasimu nici
decuma cuvinte în limba romanesca, cu atatu mai
putinu ne este ertatu a trage dunga preste 1700 ani,
a nesci schimbarile prin care etrecatu limba nos-
tra, a nu respecta presintele ei, audiulu, eufonia,
mai încurta, legile gramatice și estelice care s'au
invescutu în limba.

Eu negu ca limba noastră ar fi seraca; limba
nu ne e mai seraca decatu altele începătoare; sun-
temu însă noi însine seraci de dînsa, o mai și se-
racimă cu capritiulu nostru. — Utitrab.

FRAGMENTU

despre cultura genului umanu preste totu, și în
specia despre cultivarea natiunii romane.

I.

Despre cultura genului umanu preste totu.

Cultura, în întielesu deplinu luata, e dezvoltarea
armonica a facultatiloru omului. De capacitatea
omului pre cultura nemine nu dubita, da cine aru
și dubita, candă omulu e celu ci-si taia drumu în
adiuculu pamintului, sfarma sinulu petriloru, sa le
aiba tesaurulu; elu e, ci pre facia apeloru neme-
surate caledia în altele parti ale pamintului, și pu-
nendusi su imperatia totu pamintulu, tôte operile
creatiunii pre bunulu seu le usa; omulu e, celu
ce redicanduse asupra esistentiei materiale anguste,
prin puterea fantaziei sale înalte pomp'a și bucu-
riile nici candă vediteloru lumi le crea, mintea
și amesura departarea și cursulu steleloru, petru-
diendu în remanulu eternitatiei, pre sine că eredele
aceluia cu arguminte neinvins se demostra Asia
e omulu, cine pôte dera dubita de capacitatea lui
pre cultura.

Alta întrebare e, ca ôre debe sa se cultivede
omulu. Fostu au unii, și mai alesu în seclulu tre-
cutu Rousseau fu care statulu barbariei imaginandusi
statulu omului celu naturale, în acesta au voitu a
lu reduce pre omu, ca în statulu naturale, adica lui
destinatu; asia dera Rousseau au fostu în contra
culturei genului umanu, deci acea ca contraria
destinatiunii omului debea sa o dechiare.

De cauzele lui Rousseau, alesu cari din vietia
sa luandule le au accommodatu genului umanu ca
înaintea lui neinvins, nu voiescu a dubita. Da în-
sielarea lui Rousseau și în respectulu assertiunii
acestei, ca statulu omului naturalé e statulu bar-
bariei, se adeverece prin acea, ca omulu, fia catu
voiescu Rousseau cu socii sei, sa lu degrade la
sortea animaliloru, totusi în statulu ce se nasce, fara
picu de cultura, nici pre sustinerea vietiei si nu e
capace; méga de aru avé una sorte cu animalile,
atunci i aru fi sa aiba, ca acestea, dela nascere
stimulii sei naturali pre sustinerea vietiei, și asia
statulu în ce nasce, cumu se supune barbaru, se
aru mai pute dice naturale, lui destinatu, da, cum
scimă toti, omulu nu i are stimulii acestia, și de
altii i e lipsa, cari la, și dupa nascere i sustinu
vietia, era de cresce, numai prin invetiatura pôte
sci și midilocela vietiei, ce nu e alta, ca desvol

tarea facultatiloru, adeca unu gradu alu culturii, de si antaiu.

De aici se vede, ca omulu de nu voimiu sa peria despre facia pamintului, nu pote remane in statulu, ci nasce, ca animalile, in statulu barbarei, si ca debe sa se cultivodie. Fiindu ca omulu prin cultura satisface indigintieloru sale, prin ce-si asecura vieti'a si o face amena, apriatu este, ca cultura, considerandu-i scopulu, nu e alta, ca midiolocire pre destulirea desiderieloru omului, de unde e evidente consecinti'a ca omului in cultura numai natura sa umana. adeca finita i pote pune limite. Sa adevereasca adeca si de aici, catu de reu au voilitu Rouseau alu reduce pre omu in statulu barbariei; ca de i amu si plini voia, de ce ne apere Domnedieu, nici atunci nu lu amu pute pre omu spolia de natura sa, asia nici de desideriele sale, cari le a destuli sempre se aru opera, si asia, de nu adi, maue; era la statulu anteriore aru devini.

Debe dera sa se cultivodie omulu, ce, lasandu alte respecturi, din natura lui vine.

Legendu istoria, acesta ni aréta, ca genulu umanu, preste totu luatu, sempre se au cultivatu, si se cultivedia si amu; si de au fostu timpuri, in cari bataille si alte reutati impedecara cultivarea, acestea numai ca una repausare se potu considera, dupa care cu atatu mai mare indemnu se au prinsu genulu umanu de cultura.

Asia si in evulu de midiolocu, ei unora forte le place a lu numi evulu intunecarei, cum scrie Caesare Cantu, traiira Carlu celu mare, Gerbertu, Godfriedu de Bouillon, Ludovicu alu nonu, Filipu Augustu, Ioana d' Arc, Toma de Aquino, Adalbertu celu mare. Dante, Baco Rogeriu etc.; affarile evului acestuia su orologiulu, morile de vintu, papirulu, pardosirea si iluminarea stradelor, piptur'a cu oleu, ospitali pre partea betraniloru si prunciloru, aculu magneticu, tipografa, vitrele optice; in acesta evu su deslegate problematele mecanice, cele mai grele, chemia cu multe acide prevediata; in acesta evu su facute antaiu pre commoditate facia de mesa, si sicii, pre lusu vesiminte de matesa etc. etc. (Hist. Univ. t. VII. p. 21 etc.) Apriata adevierinta pre cultivarea genului umanu continua.

Mai alesu in dilele nostre suna cuvintele acestea: procedere in tote; prin cari evulu nostru nu alta intielege, ca artile si sciintiele, in catu numai se potu, adeca in gradulu celu mai inaltu

le au cultiva, relatiunile sociali le a desvolta, si ale prin stergerea institutiuniloru rele, au ce nu se cuvina cu demnitatea culturii de adi, era prin fundarea noveloru in privinti'a acesta sistemat, desvoltate le aintari, cu unu cuvintu in sinvolulu seu cuprinde tote acelea midioloce, cari pre cultivarea omului in fia ce relatiune, de aprópe, au mai de parte sierbescu. Nobile caractere ale evului nostru! ci in lauda i cade, noe era in e alt argumentu pre convingere de acea, ca in catu p siesce genulu umanu mai antaiu, cu atatu mare se opera a se cultiva.

Da pentru ce se bate genulu umanu dupa cultura. Mai susu disei, ca cultura, considerandu-i scopulu, e midiolocire pre destulirea desiderieloru omului. Asia e; da omulu are desiderie bune si rele, inasa si desideriele cele bune de multe ori degenera si se facu rele: pre destulirea aceloru desiderie, bune si rele sierbesce dera cultura? Nu se pote nega, ca prin cultura precum desiderieloru celoru bune, asia si celoru rele se pote face destulu. Asia standu lucrulu, pote oppune oricine, ca pentru ce e pusa asia obligatiune pre genulu umanu ce in una forma e midiolocu pre reu, a pre bunu. Dreptu e, ca omulu pote ave desiderie bune si facultatea sa pre destulirea ambeloru acestora pote usa: incontr'a assertiunei acesteia nu am nici unu cuvintu, cu atatu mai tare, ca nu me tir de aceia, cari nu voiescu a face nici una distigere intre faptele omului ca bune si rele; da totu in assuprirea culturii nu me intielegu, ca omu si cele mai sante le pote usa pre reulu seu. altora, asia cati blastema numele celu mai san alu lui Domnedieu, sa stergemu dera si ide'a Domnedieu dintre noi? Ba nu, sa stergemu abisarea, sa stergemu ce e reu, ca sa remana ce bunu, si sa se intaresca mai virtosu intre noi. Fia dera cultura midiolocu pre destulirea desiderieloru omului, da numai pre celoru bune, si asia de vomu intielege si usa cultura, prin acea nu alta se va ajunge, ca bunulu comune. Asia dera pre intrebarea acea, ca pentru ce se bate genulu umanu dupa cultura, pre scurtu respundu: ca sa infintiedie bunu commune. Na pote fi nici una indoela, ca bunulu commune alu natiuniloru in unu gradu sta cu cultura loru; asia de nu vomu nici cauta istoria timpuriloru trecute, numai epistolele misiunariiloru legendu potemu sci, ca in China parinti si in dilele nostre-si arunca pruncii sei

viul la porci si caui de mancatu, pre a caroru rescumparare si crescere catolicii despre tota facia pamintului stringu bani; era in alte locuri cumpara locuitorii prunci, si i tinn, ca in cercustari neas. teptate, pentru așerare de unu. au altu reu, sa i arda vii. Tristu esemflu alu necultivarei.

Cultura dera si era cultura! atatu mai tare, ca cumu aretai, nu sta objetiunea acea, ca unii cul. tyra sa pre scopuri rele o usa. Apoi cumu au disu una psihologu mare, si celu reu pentru acea e reu, ca sa veda din rentatea sa orice bunu. Dera si acestia bunu vreu, numai catu bunulu loru celu imaginatu e cu damnula altora, si adi au mai tardiu si ca alu loru. Da nu voiescu pre acestia i a pariini, pre cari ca unu esemflu i adusei, ce ni aréta, ca omulu pote rateci, ratecesce, si in ratecirea sa acolo si canta fericirea, unde misieletatesi afa. Esemplula acesta ne invétia, ca in cultura cu mare sollicitudine sa procedemu, si osservandu abusare, acea sa o o stirpamu, ce totusi nu e destulu, ca stirpandu numai abusarile, amu fi asemini ačeloru. cari voindu a edifica casa, lucrula seu lasandu fundamentulu, pre pareti au coperamintu lu are incepu.

Sa putemu prin cultura bunu commune illintia, acea pre fundamentu, pre asia fundamentu e de assediatu, care sa nu se cutremure de totu viutulu, facatu prin cuvintele vacue, adeca sunetorie unu au altuia inimicu alu genului umanu; si asia sa avemu sperantia pre edificare si netedire mai incolu. Mai alesu in dilele nostre e lipsa a assedia cultura pre fundamentu camu e mai stavere, ca cum disei, simbolulu evulu nostru e procedere, si au se pote nega, ca si pre cultivarea sciintieloru nici unu evu na si-au intorsu asia puterea sa spirituale, ca alu nostru. Tote sciintiele se punu sa crise, in alte mai elacrate sistemat se ieu, in sa noui rami ai sciintieloru se desyolta, ci evulu nostru asupra altora lu redica. Da jadecandu despre eroii culturei din dilele nostre, nu putemu fara intristare marturisi, ca cei mai multisu asemini nantelui, care nici puterea apelor nu o cunoșce, nici in artea navigarei nu e invetiatu, si totusi nu ascultandu de indreptarea intieptiloru vre a calea intre abisuri, pana ce se tufonda si pere in apa, ca unu sacrificiu misiela pentru nesciintia si temeritatea sa. Nu voiescu a dice mai multu, numai in catu drep-tatea mi da libertate, pentru ce pre toti, cari cu mai mare serietate procedu in jadecare, i indreptu

la operile de cativa decenii edati, si acusatuneea mi va afa documintata, ca numerulu celu mare alu cartiloru, luandu afara unile, scrise prin barbatii invetiati, si pentru fericirea commune addeveratu insuffetiti, ca cumu aru fi unu poclu, plinu de veninu, si inchinatu genului umanu, sa i stinga intre altele vietia spirituale, ce i da pace interna, si prin stingerea acestei, sa fia pusu fundamentulu resboiului, care rapide au mai tardiu erumpendu, sa nemice relatiunile sociali, si nemicandule aceste sa faca turburare, in care pre mormintulu bunului commune numai inimicii genului umanu sa ambla joculu bucuriiloru sale diavolice. Asia e, si aceste operi tote din respectulu procederei si culturei sa scrise, cumu se dechiara auctorii acelora. Atare opu e, altele se na numescu, unu opu in limba magiara, intitulatu Boldogságtodomány, scrisu prin Carlu Saska in Pesta 1847.

Е К Л О Г А VIII

ceas

ФАРМЕЪТОРЪ.

ДАМОН. А Д Ф Е С И Б Е њ.

A doi пьсторъ вересъри кьнт,
Каре. кьнд еи ле кьнга,

Миньндьдсе де еи

Жьнкьл еарва о зира.

Де а кьрора кьнтаре
Фьереде с'аз спьмжьтат,

Шь рьзрїлє стрьмьтате

A кьрде аз дьчетат.

Еарь ть мїе семї спьї,
Фїї оре векат аз пре маре,

Кьнд ва венї ача зї,

Ка се кьнт фьнгеле тале?

Дьсе кред кь ва венї.

Ка вересъри че аз фькьт,

Лькьрл вреднїк д'ьн Софокле,

Ка се ле фьк кьносекьт.

Дела тїне вреъ се 'нчен,

Шь се сьжршеск еар' дь тїне

Ачест кьнтек дьченст

Дїн а та порькькь вїне.

Примешгел, днесмі те роу,

Ші ачасть кзынїдъ

Съферї о пре канъа (тѣз)

Дитръ чед' де вїрїнїдъ.

Кънд се фъчев зорї де зїо,

Ші къдеа роаа пре фрънїзъ,

Damon лъсат пре маслїн

Дичен'а кънга дїн вѣзе.

D. Лъчафър! че таї фръмос

Де къг соареле ръсаї.

Аскългъ, де кѣтва поцї.

Ачест кїп нї ачест ваї.

Аскългъ, че жълвекъ.

Дн часъа дн каре шоръ.

Бѣтръ зеї нї кѣтръ черїс,

Деспре а Nisei Amor.

— Кънтъ веръзрї пѣсторештї,

— Кънтъ флѣоара теа.

Аре Менад тот дое зѣа

Берк нї врад рѣзънїторъ.

Ел аскългъ тот деа къа

А пѣсторїаср амор.

Ел аскългъ нї пре Пад,

Ачеста не дѣвѣца

Към се кънтъм цої пѣсторїї.

Към се дѣлѣм флѣмера.

— Кънтъ веръзрї пѣсторештї,

— Кънтъ флѣоара теа.

Nisa мерце дѣнъ Мопеса.

Тоате акъта поѣ се фїе,

Центръ чеїа че їзвекъ;

Поате ка тїмцъа се вїе,

Се веzi грїфїї прїншї нъ каї

Шї нъ кънїї да зп лон

Веї се веzi фрїкоаса чгъгъ

Стѣнїърънд сетосъа фокъ.

Еатъ, Моусе, къ те 'исорї,

Тае врад сїре лѣнїпаре,

Нъчї арънкъ вѣзросъ:

Еатъ Ега днцї ръсаре.

— Кънтъ кънтгечї пѣсторештї,

— Кънтъ флѣоара теа.

Декънд, Niso, зп вѣрват

Аша вреднїк д'аї лѣат;

De кънд нетречї къ ведереа

Пре орї че фръмос вѣрват;

De кънд те, флѣверъа теа

Шї зрештї канреле теле;

De кънд варъа теа чеа лѣнѣгъ,

Шї дѣлѣтеле спрѣчїеле.

Нъ фак дн тїе мїшїкаре,

Нече сѣндїрїре целе,

De атънїа мї се паре,

Къ тъ поате сокотенї:

Dumnezeu нъ превегеалъ

Деспре челе оменештї.

— Кънтъ кънтгечї пѣсторештї,

— Кънтъ флѣоара теа.

Вѣзгѣтам ез фоарте врѣдъ.

Къ ез те дѣчеват де тѣнѣгъ,

Кънд кълѣдеаї мере рошїї

Къ тѣнѣгъта дїн градїнъ,

Треїсиръзече ані авеам,

Шї аша маре ерам,

Кънт нѣтам с'акънѣг де жос

Орї че тѣр нї орї че ратъ.

Към те вѣзїї, към перїї.

De кът н'ах рѣнїт їзвїреа.

— Кънтъ веръзрї пѣсторештї,

— Кънтъ флѣоара теа.

Акъм нтїс ез чеї Аморъа;

Дн нїатра чеа таї вѣргоасъ

Саз Гїтъръс, саз Родоно.

Саз Аорїка чеа сегоасъ

Д'ах нѣскъг дитръ дѣрере;

Нъї де неам дѣмнезсескъ,

Батър къ аша се зїче,

Нечї дїн сѣнѣце оменешкъ.

— Кънтъ веръзрї пѣсторештї,

— Кънтъ флѣоара теа.

Ачест прѣкъ немїлостїв

Пре тѣмъ а дѣвѣцат,

Ка семї врѣнте тѣнїле

Къ сѣнѣце невїноват.

O! тѣмъ фъръ де мїлъ!

O! тѣмъ фъръ сїндїре.

О! прѣкъ къ израврѣ рече!
 О! тѣтъ сѣбѣ дѣн фѣре.
 — Кжѣтъ вереврѣ пѣсторештѣ,
 — Кжѣтъ флѣоара теа,
 Фѣг' акѣт лѣпѣа де оѣ,
 Шѣ стѣжарѣа чел вѣртос
 Факъ мере аврѣте!
 Ка Нарчѣсѣа чел фрѣтос
 Палтѣнѣа се дѣфлорѣаскѣ;
 Кѣхлѣварѣ дѣн спѣнѣ се вѣо;
 Фѣе вѣха лѣвѣдѣ,
 Тѣтѣрѣс Орѣс се фѣе.
 — Кжѣтъ вереврѣ пѣсторештѣ,
 — Кжѣтъ флѣоара теа,
 Факъ се вѣсатѣа мере;
 О! пѣдѣре тѣлт фрѣтосѣ,
 Шѣ тѣ вѣле, пѣ тѣ кѣлте,
 Рѣтѣжѣ де мѣн' сѣпѣтосѣ.
 Еѣ дѣн кѣлтеа тѣпѣтелѣ
 Саѣс дѣ мере пѣнтрѣ тѣне;
 Ачѣст дар маѣ де прѣ вртѣ
 Аѣвѣа, Нѣсѣ дѣла мѣне.
 — Нѣ маѣ кжѣта пѣстореште,
 Флѣтерѣ пѣ маѣ кжѣта.
 Пѣн' аѣчѣ кжѣтъ Дѣмон;
 Алѣсѣвѣс ѣѣс рѣсѣтѣе,
 Спѣнѣдѣ, Мѣсе Пѣерѣдѣ,
 Фѣнѣа пѣ е де ажѣне.
 А. Ад' апѣ шѣ де треѣ орѣ
 Кѣ ачѣстѣ лѣгѣтосѣре,
 Дѣпѣ че ле аѣ аѣтѣат,
 Дѣфлѣаш' ачѣстѣ алтарѣе.
 А прѣченѣе да се почѣв,
 Ка се почѣв прѣн фрѣтосѣат,
 Че ѣнѣтѣ кѣтрѣ мѣне
 Арѣ ачѣст ал мѣвѣ вѣрѣват.
 — Адѣ прѣ Дѣфнѣс а касѣ,
 — Адѣа, кжѣтѣк, дѣн четѣте.
 А траѣе лѣва дѣн черѣа
 Вереврѣле сжѣт дѣн старѣе,
 Дѣн соѣнѣ лѣвѣ Одѣсѣс
 Ачѣстѣа фѣкѣ' пѣтѣаре.
 Карѣ пѣтѣе десѣкжѣта,
 Орѣ вѣде пѣн кѣтѣжѣ плаче,
 Ка се крѣне шѣрпѣле,
 Поѣте кѣ лѣспѣреа а фѣче.
 — Адѣ прѣ Дѣфнѣс а касѣ,
 — Адѣа, кжѣтѣк, дѣн четѣте.
 Кѣ пѣтѣреѣт ѣд те дѣнѣнѣ,
 Кѣ треѣ фѣеде е вѣнѣтѣ,

Де треѣ орѣ ачѣст алтарѣе
 Кѣ треѣ фѣеде кѣгрѣнѣт
 Дѣнѣкѣнѣсѣр кѣ кѣлѣа тѣв;
 Орѣ че пѣтѣр дѣнтрѣеѣт,
 Аша сѣнѣеа тѣтѣ- теа,
 Е лѣвѣ Дѣтѣнѣзѣс ѣвѣт.
 — Адѣ прѣ Дѣфнѣс а касѣ,
 — Адѣа, кжѣтѣк, дѣн четѣте.
 Фѣе треѣ пѣдѣрѣ кѣ треѣ фѣеде,
 Шѣ лѣгжѣд аша грѣнѣте;
 Лѣгѣтѣре Вѣнерѣе
 Атарѣа дѣпѣлѣнѣте.
 Адѣ прѣ Дѣфнѣс а касѣ,
 — Адѣа, кжѣтѣк, дѣн четѣте.
 Прѣкѣт лѣтѣа сѣпѣтѣрѣнѣте,
 Кжѣд дѣн флѣвѣрѣ се дѣне;
 Прѣкѣт чеѣра се тѣпѣнѣте,
 Аша Дѣфнѣс пѣнтрѣ мѣне,
 Фѣрѣнѣс сжѣнѣдѣ' арѣнѣкѣ,
 Пѣне 'н фѣк фѣнѣк ѣсѣат.
 Прѣкѣт арѣ еѣ пѣнтрѣ Дѣфнѣс
 Арѣзѣ Дѣфнѣ 'нѣлѣкѣрат.
 — Адѣ прѣ Дѣфнѣс а касѣ,
 — Адѣа, кжѣтѣк, дѣн четѣте
 Арѣзѣ Дѣфнѣ пѣнтрѣ мѣне,
 Прѣкѣт арѣе остѣнѣт
 Кжѣдѣшѣи кѣтѣ прѣн пѣдѣре
 Тѣвѣрѣнѣчѣа рѣтѣчѣт
 Жѣнѣнѣкѣдѣа чеа пѣлѣкѣтѣ,
 Шѣ вѣтѣжѣдѣшѣи пѣн де сѣне
 С'арѣнѣкѣ прѣ еѣрѣвѣ шѣрѣе.
 Нѣгжѣнѣдѣнѣд кѣ поѣнѣтеа вѣне,
 Лжѣгѣ вѣн рѣз рѣкорѣс;
 Аша драгѣстѣеа сѣл дѣе,
 Нѣчѣ спрѣ лѣвѣ вѣнѣделѣре
 Гжѣдѣрѣ аз грѣже сѣнѣи вѣе.
 — Адѣ прѣ Дѣфнѣс а касѣ,
 — Адѣа, кжѣтѣк, дѣн четѣте
 Ачѣст ом пѣкрѣдѣнѣчѣс,
 Кжѣд прѣ мѣн' ма пѣрѣсѣт,
 Чѣстѣе хѣнѣе мѣа лѣсѣат,
 Ашѣнѣет ал сѣз ѣвѣт
 Сѣз прѣа еѣ ачѣстѣеа врѣс,
 Сѣ ле дѣнгрѣн дѣн пѣтѣнѣт;
 Трѣвѣе ка сѣл адѣкѣ;
 Алѣвѣ Дѣфнѣс ачѣстѣеа сжѣт.
 — Траѣе прѣ Дѣфнѣс а касѣ,
 — Траѣел, кжѣтѣк, дѣн четѣте.
 Чѣстѣе еѣрѣвѣ ачѣст вѣнѣн,
 Карѣ е дѣн Пѣнт кѣлѣс,

Merie mi la dursit,

Дн Понт креште шоарге дес
Прин пьдэре рьтъчид,

Прин ачестеа сьртекат

Пре Мерие възьтэ 'ам

Дн оортэ де лзи мьтат.

Прин ачестеа ам възьт

Трнэри дин шортжнт кемате,

Ші хо'де дин лок дн лок

Кэтки сьрь стрьштате.

— Траце пре Даони а кась,

— Трацел, кьжитек, дин четате.

Іа чензшэ, Амаріло,

Карен риз веі арьнка;

Арьнкь о престе кан,

Шин 'ндьрэт нэ те згта.

Прин ачестеа еэ пре Даони, —

Нзи насэ де Дьмнезэз —

Врөз сел сьршек еэ пре Даони,

— Нече де кьжтектэ миез.

— Траце пре Даони акасэ,

— Трацел, кьжтект, дин четате

Веzi, чензша с'а апринс,

С'а апринс нзмаі де сине;

Веzi, алтаріа кьі дн фол,

Бэн е семнэа нентрэ міне.

Лэтрэ (кьжтеле) ла поартэ,

Нэ штіз че поате се фіе;

Сь дред? аз, чеі че ізваск,

Кінзваскшні вісври шіе?

— Дн чьатэ, кьжтект, акьт.

— Vine Даоніс дин четате.

Дн свьлога VII. дьдрьантэ р. 92. ліа. 19. col. 1.

Дела міне, Пріане.

Ші тогаколо ліа 41 воі ризрі.

ОН ЧЕРКЪЛАРЪ ЕПИСКОПЕСЪЪ.

Спре а рефрзнта прин докьжменте шншьте знеле дьштэчьзні ші кьртірі, каре нбте кь аз алте іntenцішні грешіте, ешша днтішніа мьрьріле — кь черкьларіа епископьзлі Арьданэ, прин каре демьндэ а се фаче колекцівне дн діечесь нентрэ кьшнзрареа кьрдіаор манзале дн зска сколаріаор сьрачі дин днмнасіа Беішман.

Вінекьчерніче ш. ч. л. Прекьт вінекьчернічіе тале маі деапроане е кьноськт, дн ораньа Беішман се афлэ вн істгтэ днмнасіа, пре каре ферічітэ

днтемейоріс епископэа Орьдан Самзіа Вьлкан лаз рьдікат кь ачел скон, ка аколо сь айзь прілецэ ші чеі маі сьрачі тінері ромьні де прин прежэр, ва ші дин локріале маі дндемьртате де а се нтэ маі не шнор проконсі прин днвьдьтэрэ.

Ші днтрэ адевр, кь кьчеріе тревзе сь ре-кьноаштем, кь поменітэа істгтэ акьт ла ранг де днмнасіа маре рьдікат, дела днфіндареа лзі пжнэ акьта, а дескіс валеа кьлтэреі ла преамьлді тінері сьрачі де аі пострі, каріі аколо днвьдьнд, маі апоі саз алес спре чінстеа ші спре денгьтареа попорьзлі пострэ, ші каріі, де нэ ера ачел іпетгтэ, рьтжнеаз нентрэ тогдэава не лжгь коартеле пьгьзлі, дн чьда нештіндеі, ші а простіеі.

Дар деосеві тревзе сь мьртэрісім: кь прин ачест істгтэ саз днаінгат кьлтэра кьлэзлі пострэ дн маре парте, кьчі дин тржиска саз пріміт ла днвьдьтэріале теоложенті мьлді тінері деш-тентаді, каріі дьнэ ачел саз днаінгат ла преоніе, ші ка ньсторі сьфолетенті кь маі вьн сноріс аз днвьдат, ші аз новьдзт пре попорьа лор днпре-зэт, джкь ші дн челеа де фадэ пі се дэ а пь-дэздзі: кь дин 77 де днвьдьчеі де мьртэрісіреа поастрэ, каріі дн аьл кьргьторіс се афлэ дн днмнасіа Беішман, се вор адеце кь тімп, вьр-ваді харнічі, каріі саз дн чінэа преодеск, саз пе алтэ кьраре вор фі фолосіторі пьчизнеі, деодатэ ші вісерічіі поастре.

Дн ачест днмнасіс нентрэ тінеріі постріі е шнорьтате дн прівінда днвьдьтжнтэзлі: кь еі аз сь днведе пресаріееле стьдіі дн лімьа маічіі сале — еарь дн прівінда сьвсістіндеі: кь нічі джншіі нэ сьнт дькіші сьарь дела фолосіреа ачел венефачеріа ферічітэзлі днтемейоріс, ка чеі маі сьрачі сьргьторі днвьдьчеі сь канеге аколо песте тог аьл пжне дн дар, ші аьа дн тоатэ прівінда ачест істгтэ нентрэ ноі естре де а се сокочі де зьлэ маі днвьтнэатек, ші маі фолосі-торіс престе тоате алтеле де асфеліс істгтэте днмнасіале.

Лжгь дндемьнэріале ачестеа се афлэ тогшні о ліпсэ, каре нэ се поате трене кь ведереа, ші ачел естре: ліпса кьрдіаор манзале, кьш сьнт: аькторіі класічі, ші осьвіте лексікоале але лішвелор, каре дьнэ сістемэ аз сь се днведе, ші ачестеа кьрді нентрэ маі шареле прогрес нежнвьнцэрат тревзінчоасе, тьнерішеа сколастікь нентрэ сьрь-чіе, нэ ші де поате кьшлгта.

Noi darъ повъдзіи de сіндул тъларіеі, ші сінд днвнші, къ вїнекъчернічіа та веі сї: де зн асеме-nea кѹет пентръ цїмпасіа дїн Беїш, ші къ спре деплїаїреа лїсеї, че о поменїрѹм, адекъ спре къштігареа кѹрділор тревзїнчоасе тїнерїмеї де аколо, фактыдїлор амѣсрата жертвѹ нѹ о веї крѹда. — Не аолѹм дндемнаді а днкреде вїнекъчернічіеї тале: ма ачесте преодїмеї парохїале дн рѹнда ѡвїчнїтеї кѹрентїрі, — сарѹ прїн преодїме не калеа конверсїчїнеї, попорлї сѹманлѹт сѹ іле фачї шїїте, провокандї ле асеме не жертвїре спре аколѹа сѹс поменїт; сарѹ дѹрїрїле че вор сѹ днкре дїн днтрегѹа свєстѹ-тѹторїз черѹ протопресвїтерал, сѹ фачї дн лїега ачї сѹвалѹтратѹ, къ аїспїреа дѹрїторїлор де а рѹнда а се днсѹмна, шї чел маї дндолнгат, нїнѹ не сѹдршїтлѹ лнїї лї Ізіе а. к. негрешїт сѹ нїо сѹмїнїстрєзі къ ачєста лїега, спре трїмї-терє маї департе. Арад 18. Маїс 1854. Проконїе Івачковїс, Епїскоп.

ЧЕРКЪЛАРІБЛА ЕПІСКОПЪЛБІ АРЪДАНЪ,
дн карє комндѹ прєспїтѹрѹчїнеа ла „Газетѹ“
ші „Телѹграфѹ.“

Вїнекъчерніче ш. ч. л. Кнпослѹт сїнд: къ прєкѹм ла алте неатѹрі, аша шї ла попорлї по-стрѹ рошѹнескѹ, фолїе періодїче, карє де комн-сє нѹнеск Газетє, жѹрналє, саз новеле, лѹдєса тлѹте фолїарї де шїрї фолосїтоаре дєнре дн-тѹшнлѹрїле чєлеа маї де днсѹмнат дїн патріє, шї дїн афарѹ; днѹдїшнлѹ нлѹлїкѹлї четїторїз їнтерєсєле чєлеа де фрнїте але нѹчїнеї, шї ре-прєсєнтанд днєашї нѹчїнеа дн кѹлѹра еї, сє аокотєск де сєтне але вїєдїї попорлїлї.

Кнпослѹт сїнд шї ачєса: къ пентрѹ попорлї пострѹ рошѹнеск нѹ преа сѹлг аша фолїз де аїрдї, дїн карє сѹ і сє стѹрнеаскѹ гєстѹа спре четїре, шї дїн карє дн тїшнлѹ чел аловод де алте лѹврарї сѹ поатѹ аїлєче хрѹлѹ, шї десѹлѹтаре сѹлєтєаскѹ.

Дїн ачєстєа не аолѹм дндемнаді вїнекъчер-нічіеї тале шї не калеа ачєста преодїмеї, днїнїте стѹтѹторїлор комнїтѹдїлор, шї прєсте тот попо-рлїлї пострѹ рошѹнеск а рекомєнда пентрѹ прє-спїтѹрѹчїнеа доѹ де ачєст фолїз органє нѹчнпале, аїлѹ сѹт нѹспїреа „Телєграфѹа Роман“ аїлѹ сѹт

тїлѹ „Газетѹ Трансїлванїеї“ къ „Фолїа пентрѹ мїнїте, їнїмѹ, шї лїтератѹрѹ“ карє амѹндѹл сѹл-дєск къ прєдїнѹ їнтерєсєлор попорлїлї пострѹ рошѹнеск, шї пентрѹ ачєа ле аолѹм прєаврєдїчє де а сє спрїжїні де фїєкарє тѹдѹларїз аї нѹчїнеї поастрє.

Фолїа сѹт нѹспїреа „Телєграфѹа Роман“ іасє дн Сїзіа, дїн тїнографїа дїєчєсѹлѹ де аколо, шї прєдѹа еї не зн ап днтрєг фачє 8 ф. л. іар не жѹмѹтатє де ап 4 ф. л. м. к. сє трїмїте де доѹ орї не сѹнїтѹмнѹ.

Чєїаїлѹт фолїє сѹт нѹше „Газетѹ Трансїл-ванїеї“ къ „Фолїа пентрѹ мїнїте шї ч. л. іасѹ дн Брашов, прєдѹа еї не зн ап 10 ф. л. не жѹмѹтатє 5 ф. л. м. к. Газетѹа сє трїмїте де доѹ орї, іар аїлѹтратє фолїє одатѹ не сѹнїтѹмнѹ; шї фолїа ачєста де сѹлївї пентрѹ ачєа днлѹ сє рекомндѹ, кѹчї прєкѹм дн Nr. 98 а. к. аї еї сє чєтєлїтє: пентрѹ де а сє вєнїчї нїоа сѹрїї не трон а прє-внїлїлї пострѹ Монарѹ Францїск Іосїє I. шї пен-трѹ де а дєскїде попорлїлї пострѹ рошѹнеск дїн Австрїа о кале ла днлѹспїреа стѹрїї сале чєї ма-тєрїале, рєдакѹїчїнеа сєтє хотѹрѹлѹ а жєртвї жѹ-мѹтатє дїн крѹтѹл вєнїгал фолї сале, пентрѹ дн-фїлїндгарєа знєї сколї де агрїкѹлѹтѹрѹ шї де еконо-мїа кѹмнїлїлї пентрѹ рошѹнї.

Чєї че нѹ сѹлг дн старє сїнѹрї а днлѹса врєзна дїн фолїє ачєстєа, сє пог днпрєспн ла оїлѹтѹ дн прєнїтєрѹчїне; аша п. с. прєотѹл локал а прє знєї комнїтѹдї, къ дѹвїдѹтарїлѹ, къ знїї шї аїлїї дїн попор пог нѹше ла оїлѹтѹ вєнїї де прєнїтєрѹчїє, знїї пентрѹ знѹ, аїлїї пен-трѹ алѹа фолїє, аша, кѹт дн тоатє чєлеа маї жнїшнїоаре комнїтѹдї сѹ сє аолє амѹндѹл сѹс поменїтєлє фолї.

Прєдѹа прєнїтєрѹчїєї не аїлѹ нїїторїз 1854 саз не жѹмѹтатє де ап, сє поатє саз прїн ч. р. поєтє дєадрєнтѹа дєла прєнїтєрандї трїмїте ла рєдакѹїчїне, саз сє поатє аднѹа ла вїнекъчернічіа та дїн днтрєгѹа черѹ сѹманлѹт, саз сє поатє дєнре ла канчєларїа поастрѹ; днлѹ не тоатѹ днїтѹшнлѹрєа нѹмєлє прєнїтєрѹчїлор, локѹл локїнїдєї, шї шїтадіа чєа маї апроашє постѹлѹ трєвєє сѹ сє днєстнє.

Дєла рѹлнѹ шї тєрѹрєа днїнїте а вїнекъ-чєрнічіеї тале къ есєтнлѹ ашгєпгѹм чел маї до-рїг есєнтѹл прєвокрїї поастрє де фачѹ. Арад 18. Дєкємврїє 1853. — Проконїє Івачковїс, Епїскоп